

ევროკავშირი
საქართველოსთვის
The European Union for Georgia

Empowering Civil Society in Guria, Imereti and Racha-Lechkhumi

საჯარო პოლიტიკის ადვოკატირება და სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციების როლი

სასწავლო მოდული

№ 15

2021

პროექტი
„გურიის, იმერეთისა და რაჭა-ლეჩხუმის სამოქალაქო საზოგადოების
ორგანიზაციების საერთო ფორუმი საჯარო მმართველობის რეფორმის
საგზაო რუკის მონიტორინგის მიზნით“

სასწავლო მოდული

მომზადებულია ლაშა გოგიძის მიერ

დასაბეჭდად მოამზადა: იმერეთის მხარის მეცნიერთა კავშირი „სპექტრი“

ეს პუბლიკაცია შექმნილია ევროკავშირის მხარდაჭერით.
მის შინაარსზე სრულად პასუხისმგებელია კულტურულ-ჰუმანიტარული
ფონდი „სოხუმი“ და შესაძლოა, რომ იგი არ გამოხატავდეს ევროკავშირის
შეხედულებებს.

შინაარსი

1. საჯარო პოლიტიკის ძირითადი ელემენტები.....	4
2. პრობლემის განსაზღვრა - რატომ არის მოქმედება აუცილებელი?.....	4
3. პრობლემის გადაჭრის გზის განსაზღვრა - რა უნდა გაკეთდეს?	5
4. შერჩეული სტრატეგიის შესრულება - როგორ შევასრულოთ?	5
5. მონიტორინგი და შეფასება - როგორ ვაფასებთ შესრულებას?	6
6. საჯარო პოლიტიკის ადვოკატირება და სამოქალაქო საზოგადოების როლი.....	7
7. რატომ არის ადვოკატირება მნიშვნელოვანი სამოქალაქო საზოგადოებისთვის?	7
8. პრობლემის იდენტიფიცირება სამოქალაქო საზოგადოების ადვოკატირებისთვის	8
9. ადვოკატირების ფორმები და სახეები	8
10. ადვოკატირების კამპანიის დაგეგმვა	9
11. ადვოკატირებისთვის ეფექტური მესიჯის შემუშავება	10
12. ადგილობრივი საზოგადოების ინტერესების ლობირება ეროვნულ დონეზე.....	11
13. ლობირება საქართველოში.....	11
13.1 პარლამენტი.....	13
13.2 მთავრობა.....	14
13.3 ადგილობრივი თვითმმართველობა	14
14. გამოყენებული წყაროები	15

საჯარო პოლიტიკის ადვოკატირება და სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციების როლი

1. საჯარო პოლიტიკის ძირითადი ელემენტები

სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციების მხრიდან საჯარო პოლიტიკის ადვოკატირებას წინ უნდა უძღოდეს საჯარო პოლიტიკის ციკლისა და მისი ძირითადი ელემენტების კარგად გააზრება. საჯარო პოლიტიკის შემუშავება და მისი განხორციელება კომპლექსური პროცესია, რომელიც უწყვეტად მიმდინარეობს გადაწყვეტილების მიმღებს, პოლიტიკის სამიზნე ჯგუფებსა და სხვა დაინტერესებულ მხარეებს შორის რეგულარული კონსულტაციების გზით. ეს პროცესი მოიაზრებს შემუშავებული პოლიტიკის მუდმივ გაუმჯობესებას მისი შესრულების პროცესში გამოვლენილი მიგნებების გათვალისწინებით. იგი რამდენიმე ძირითადი ელემენტისგან შედგება, რომელიც ქვემოთ არის განხილული.

2. პრობლემის განსაზღვრა - რატომ არის მოქმედება აუცილებელი?

პირველ ეტაპზე საჭიროა საზოგადოებისთვის მნიშვნელოვანი პრობლემის ზუსტად განსაზღვრა და მისი გამომწვევი მიზეზებისა და კონტექსტის სიღრმისეული შესწავლა - სიტუაციის ანალიზი. ეს გულისხმობს პრობლემასთან დაკავშირებული პოლიტიკური, ეკონომიკური, სოციალური, ტექნოლოგიური, სამართლებრივი და გარემოსდაცვითი ფაქტორების ანალიზს (PESTLE – Political, Economic, Social, Technological, Legal, Environmental).

- **პოლიტიკური:** როგორია პოლიტიკური პროცესების (არჩევნები, სამთავრობო პროგრამა, პოლიტიკური პრიორიტეტები და ა.შ.) გავლენა გამოვლენილ პრობლემაზე და მის მიზნობრივ ჯგუფზე;
- **ეკონომიკური:** როგორ მოქმედებს მიმდინარე ეკონომიკური განვითარების პროცესები ან სამომავლო პროგნოზი (მოხმარება, დასაქმება, ინფლაცია, შემოსავლის დონე და სხვა) გამოვლენილ პრობლემაზე და მის მიზნობრივ ჯგუფზე;
- **სოციალური:** რა ზეგავლენას ახდენს დემოგრაფია, კულტურული შეზღუდვები, განათლებისა და ჯანმრთელობის დონე გამოვლენილ პრობლემასა და მის მიზნობრივ ჯგუფზე;
- **ტექნოლოგიური:** როგორ მოქმედებს ტექნოლოგია გამოვლენილ პრობლემასა და მის მიზნობრივ ჯგუფზე; რომელ ახალ ტექნოლოგიებს შეუძლიათ პრობლემის გადაჭრაზე დადებითი გავლენის მოხდენა;
- **სამართლებრივი:** არის თუ არა არსებული საკანონმდებლო ჩარჩო პრობლემის მოგვარების მიზნით განსახორციელებელი ცვლილებების ხელშემწყობი; როგორია საერთაშორისო ან ევროპული კანონმდებლობის ზეგავლენა პრობლემის მოგვარებაზე; უნდა მოხდეს თუ არა ახალი კანონების ან კანონქვემდებარე აქტების შემუშავება; საჭიროა თუ არა მისი გადასინჯვა, შეცვლა;
- **გარემოსდაცვითი:** რა ზეგავლენა აქვს კლიმატის ცვლილებას, გარემოს დაბინძურებას და სხვა გარემო ფაქტორებს გამოვლენილ პრობლემასა და მის სამიზნე ჯგუფზე.

სიტუაციის ანალიზი ასევე უნდა მოიცავდეს პრობლემის მიმართ სახელმწიფო პოლიტიკის შესწავლას, თუ ასეთი არსებობს, ამ პოლიტიკის ან მისი არარსებობიდან გამომდინარე ნაკლოვანებების იდენტიფიცირებას და საზოგადოებაზე მათი უარყოფითი გავლენის შეფასებას. თუ პრობლემა ზუსტად არ არის განსაზღვრული და თუ საზოგადოება, მედია, მთავრობა და პოლიტიკოსები ვერ დარწმუნდებიან, რომ ყურადღება მიაქციონ მას, ის შეიძლება გადაუჭრელი დარჩეს და ფართო საზოგადოება მისგან მომავალშიც დაზარალდეს.

3. პრობლემის გადაჭრის გზის განსაზღვრა - რა უნდა გაკეთდეს?

პრობლემის ზუსტად განსაზღვრის შემდეგ, უნდა განისაზღვროს მისი გადაჭრის გზებიც. უნდა მოხდეს იმ ხედვებისა და სტრატეგიების იდენტიფიცირება, რომელიც პრობლემის გადასაჭრელად შეიძლება იქნას გამოყენებული. სიტუაციის ანალიზიდან გამომდინარე გამოწვევების გათვალისწინებით, უნდა მოხდეს საუკეთესო სტრატეგიის შერჩევა გამოვლენილი პრობლემის მოსაგვარებლად და ასევე იმის დასაბუთება, თუ რატომ არის შერჩეული სტრატეგია საუკეთესო სხვებთან შედარებით. ამ კუთხით მნიშვნელოვანია ისეთი ფაქტორების გათვალისწინება, როგორცაა: შერჩეული სტრატეგიის ეკონომიკური ღირებულება, სოციალური და პოლიტიკური მიმდებლობა და ეფექტიანობა პრობლემის მოგვარებაში.

4. შერჩეული სტრატეგიის შესრულება - როგორ შევასრულოთ?

სტრატეგიაში ნათლად უნდა ჩამოყალიბდეს პრობლემის გადასაჭრელად შერჩეული ხედვა, ძირითადი პრიორიტეტები, მიზნები, ამოცანები და შედეგების ინდიკატორები. სტრატეგიას აუცილებლად თან უნდა ერთოდეს სამოქმედო გეგმა, რომელიც როგორც წესი ორწლიან შესრულების პერიოდს მოიცავს.

- **ხედვა** არის მოკლე, ზოგადი და მარტივად ჩამოყალიბებული განაცხადი, რომელშიც შემოთავაზებულია ის სასურველი შედეგი, რომელიც გამოვლენილი პრობლემის გადაჭრის შემდეგ უნდა დადგეს. ხედვის განაცხადი უნდა შედგებოდეს მაქსიმუმ სამი წინადადებისგან.
- **მიზანი** არის შედარებით ვრცელი, მაგრამ ასევე ზოგადი განაცხადი, რომელიც ასახავს გრძელვადიან (4 და მეტწლიან) ხედვას გამოვლენილი პრობლემის გადაჭრის სასურველი შედეგის შესახებ. მიზანში უნდა აისახოს ამოცანების შემაჯამებელი ფორმულირება, ერთი მხრივ და ხედვის მიღწევის საშუალება, მეორე მხრივ.
- **ამოცანა** არის უფრო კონკრეტული განაცხადი გამოვლენილი პრობლემის შედარებით ვიწრო ასპექტის (რომელიც პრობლემის გამომწვევ ფაქტორს უკავშირდება) გაუმჯობესების შესახებ და ასახავს სწრაფვას მისაღწევი სასურველი შედეგისკენ საშუალოვადიან პერიოდში (1-დან 3 წლამდე). ამოცანები, ერთი მხრივ, წარმოადგენს აქტივობების შემაჯამებელ განაცხადს, ხოლო, მეორე მხრივ, დაკავშირებულია მიზანთან და წარმოადგენს მისი მიღწევის საშუალებას.
- **აქტივობა** არის ერთი ან რამდენიმე ღონისძიება, რომელიც სტრატეგიაში ჩამოყალიბებული მიზნების მიღწევასა და ამოცანების შესრულებას უზრუნველყოფენ. აქტივობა უნდა იყოს კონკრეტული ქმედება, რომელიც დროში არის გაწერილი; ჰყავს განხორციელებაზე პასუხისმგებელი პირი; საჭიროებს შესაბამის ადამიანურ, ფინანსურ და მატერიალურ რესურსებს (input).
- **შედეგების ინდიკატორი** არის საშუალება, რომლითაც იზომება მიზნების, ამოცანების მიღწევა და აქტივობების განხორციელება: რამდენად წარმატებით დადგა მიზნებსა და ამოცანებში ასახული სასურველი შედეგი; ან რამდენად მიღწეულია პროგრესი მათი გადაწყვეტის მიმართულებით; რამდენად წარმატებით გადაწყდა სტრატეგიაში წარმოდგენილი პრობლემები და აღმოიფხვრა მათი გამომწვევი ფაქტორები; ან რამდენად მიღწეულია პროგრესი მათი გადაწყვეტის მიმართულებით. შედეგების ინდიკატორები სამდონიანია:
  - **გავლენა** - შესაბამისი გავლენის ინდიკატორებით (impact indicator) გრძელვადიანი (4 და მეტწლიანი) შედეგის გასაზომად;
  - **ამოცანის შედეგი** - შესაბამისი ამოცანის შედეგის ინდიკატორებით (outcome indicator) საშუალოვადიანი (1-დან 3 წლამდე) შედეგის გასაზომად;

- **აქტივობის შედეგი** - შესაბამისი აქტივობის შედეგის ინდიკატორი (output indicator) მოკლევადიანი (1 წლამდე პერიოდი) შედეგის გასაზომად.

შერჩეული სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის შესრულებისთვის აუცილებელია შესაბამისი რესურსებისა და მეთოდების შექმნა, ძირითადი ხედვის, მიზნებისა და ამოცანების საზოგადოებისთვის მარტივად გასაგებ ენაზე ინტერპრეტაცია და შესრულების პროცესში საზოგადოების რეგულარული მონაწილეობა.

5. მონიტორინგი და შეფასება - როგორ ვაფასებთ შესრულებას?

საჯარო პოლიტიკის ციკლის ბოლო მნიშვნელოვანი ელემენტია საზოგადოებისთვის მნიშვნელოვანი პრობლემის გადაჭრისთვის შერჩეული სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის შესრულების მონიტორინგი და შეფასება. აქ იგულისხმება შესრულების პროგრესის ანალიზი იმის დასადგენად, თუ როგორ იცვლება გამოვლენილი პრობლემის სამიზნე ჯგუფისა და საზოგადოების საერთო კეთილდღეობა შერჩეული სტრატეგიის განხორციელების შედეგად; როგორ არის გადანაწილებული ხარჯები და სარგებელი; უნდა გააფართოოს თუ არა სახელმწიფომ არსებული პოლიტიკა თუ შეამციროს მისი მოქმედება და სხვა მიდგომები გამოიყენოს. აღსანიშნავია, რომ მონიტორინგი ორიენტირებულია აქტივობებისა და ამოცანების შედეგების ინდიკატორების მიღწევის გაზომვაზე, ხოლო შეფასება, ამოცანებთან ერთად, გავლენის შედეგების ინდიკატორებსაც ზომავს.

- **მონიტორინგი** - სტრატეგიის ამოცანებით განსაზღვრული შედეგების მიღწევისა და სამოქმედო გეგმით განსაზღვრული აქტივობების განხორციელების პროგრესის თაობაზე ინფორმაციის რეგულარულად შეგროვება და ანალიზი; შეგროვებული ინფორმაციის საფუძველზე მიღწევებისა და ხარვეზების გამოვლენა; გადაწყვეტილების მიმღები ორგანოსთვის შესაბამისი რეკომენდაციების შემუშავება აქტივობების მოდიფიცირებისა და რესურსების გადანაწილებისა და დამატებითი სახსრების მოზიდვის ან შემცირების მიმართულებით.
- **შეფასება** - სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის შედეგებისა და მიღწევების დეტალური შესწავლა და გავლენის დადგენა; ანგარიშვალდებულების საფუძვლის შექმნა და საზოგადოებისთვის ინფორმაციის მიწოდება. შეფასების 5 ძირითადი კრიტერიუმი არის:
  - **შესაბამისობა** - რამდენად შეესაბამება შერჩეული სტრატეგიის მიზნები და ამოცანები პრობლემის სამიზნე ჯგუფისა და ქვეყნის საჭიროებებს, გლობალურ პრიორიტეტებსა და პარტნიორთა და დონორთა პოლიტიკას;
  - **ეფექტურობა** - მიღწეულია თუ არა სტრატეგიის მიზნები და ამოცანები (და არა აქტივობები) ან რამდენად მოსალოდნელია ეს მათი პრიორიტეტულობის გათვალისწინებით;
  - **ეფექტიანობა** - მიღწეულია თუ არა სტრატეგიის შედეგები ყველაზე დაბალი ხარჯებით;
  - **მდგრადობა** - რამდენად განგრძობადია სტრატეგიის შესრულების შედეგად მიღწეული სარგებლის მოქმედება და როგორია ხანგრძლივ პერსპექტივაზე გათვლილი სიკეთეების გაგრძელების ალბათობა;
  - **გავლენა** - როგორია სტრატეგიის შესრულების შედეგები: პირდაპირი/არაპირდაპირი, გამიზნული/დაუგეგმავი, პოზიტიური /ნეგატიური, მთავარი/მეორეული.

ყველა დაინტერესებულ მხარესთან რეგულარული კონსულტაციების მეშვეობით შესაძლებელია უფრო მაღალხარისხიანი მონიტორინგისა და შეფასების დასკვნების გამოტანა, რომლითაც შეგვიძლია ვიხელმძღვანელოთ მომავალი სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის ჩამოყალიბებისა და განხორციელებისას.

6. საჯარო პოლიტიკის ადვოკატირება და სამოქალაქო საზოგადოების როლი

ადვოკატირების ერთი საყოველთაოდ მიღებული განმარტება არ არსებობს, თუმცა სხვადასხვა განმარტებისა და ასპექტის ანალიზის შედეგად, შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ ადვოკატირება არის ქმედება, რომელიც მიზნად ისახავს გადაწყვეტილების მიმღებთან საზოგადოებისთვის მნიშვნელოვანი საკითხის წინ წამოწევას და ამ საკითხთან დაკავშირებული პოლიტიკის, კანონმდებლობის, გადაწყვეტილების, დამკვიდრებული პრაქტიკის/ქცევის საზოგადოების სასიკეთოდ შეცვლას. ამ განმარტებიდან გამოსაყოფია სამი მნიშვნელოვანი კომპონენტი: 1) საზოგადოებისთვის მნიშვნელოვანი საკითხის იდენტიფიცირება; 2) ამ საკითხის წინ წამოწევა გადაწყვეტილების მიმღებთან და 3) არსებული ნორმებისა და პრაქტიკის ცვლილება.

ადვოკატირება ხშირად ერევათ საინფორმაციო კამპანიასთან. თუმცა განსხვავებით ამ უკანასკნელისგან, რომელიც საზოგადოების ცალმხრივად ინფორმირებაზე არის ორიენტირებული, საჯარო პოლიტიკის ადვოკატირება გულისხმობს დიალოგის, მოლაპარაკებისა და შუამავლობის პროცესის წარმართვას. ამ პროცესის საშუალებით, გადაწყვეტილების მიმღები პირები იზიარებენ და ითავისებენ თქვენს იდეებს, მტკიცებულებებსა და წინადადებებს და შესაბამისად მოქმედებენ მათზე. ადვოკატირება გულისხმობს ინდივიდუალური მოქალაქეების ან საზოგადოებრივი ჯგუფების ინტერესების წარმოდგენას, პოპულარიზაციასა და დაცვას. შუამავლობაზე, მოლაპარაკებებზე და გადაწყვეტილების მიმღებების დარწმუნებაზე ფოკუსირებით, ადვოკატირება პროცესში ჩართულ მხარეებს შორის მეტწილად თანამშრომლობით სამუშაო ურთიერთობებს გულისხმობს და ნაკლებად არის ორიენტირებული კონფრონტაციული მიდგომების გამოყენებაზე, როგორცაა მხილება, ჩასაფრება და კრიტიკა, ან სამართლებრივი დავა. თუმცა თუ თანამშრომლობა ვერ შედგა, შემდეგ უფრო კონფრონტაციული მიდგომებიც გამოიყენება და ამისი მაგალითები მრავლად არის. ჩვეულებრივ, ადვოკატირება ორგანიზაციების, ასოციაციების ან კოალიციების მიერ ხორციელდება, რომლებიც საზოგადოების გარკვეული ჯგუფების ინტერესებს ან პოზიციებს წარმოადგენენ, თუმცა კონკრეტულ ინდივიდებსაც შეუძლიათ ამ პროცესის ხელმძღვანელობა.

თითქმის ყველა წარმატებული ცვლილების/ადვოკატირების კამპანიაში, ცვლილებების თანმიმდევრობა არის შემდეგი: **იხილე-შეიგრძენი-შეცვალე**. თქვენ წარმოგიდგინეს მტკიცებულებები, რაც თქვენში გარკვეულ ემოციას აღძრავს. ეს შეიძლება იყოს პრობლემის შემამფოთებელი აღქმა, იმედისმომცემი გამოსავლის დანახვა, ან თქვენი ჩვევების ფხიზელი აღქმა, ანუ ყველაფერი ის, რაც ემოციურად გიპყრობთ. ეს შემდეგ კომპონენტებს მოიცავს:

- მიჰყევით წარმატებულ მაგალითებს. გამოიკვლიეთ რა მუშაობს და მოარგეთ თქვენს კონტექსტს;
- შეადგინეთ კონკრეტული გეგმა კონკრეტული ცვლილებისთვის;
- განსაზღვრეთ მიმართულება - ცვლილება უფრო ადვილია, როდესაც იცი სად მიდიხარ და რატომ არის ეს მიმართულება მნიშვნელოვანი;
- იპოვნეთ გრძნობა. რაიმეს ცოდნა არ არის საკმარისი იმისათვის, რომ ცვლილება გამოიწვიოს. აგრძნობინეთ ხალხს რაღაც;
- განავითარეთ კუთვნილებისა და ზრდის შეგრძნება თქვენს მხარდამჭერებში;
- აქციეთ ცვლილება ჩვეულებად, რომ ხალხმა ის რეგულარულად განახორციელოს;
- ფართოდ გაავრცელეთ თქვენი წარმატებული მაგალითი.

7. რატომ არის ადვოკატირება მნიშვნელოვანი სამოქალაქო საზოგადოებისთვის?

საზოგადოებისთვის მნიშვნელოვანი პრობლემის გადაჭრის მიზნით წარმოებული ადვოკატირება, სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციას საზოგადოების ნდობის მოპოვებასა

ან/და გაძლიერებაში, ასევე საჯარო პოლიტიკასა და კანონმდებლობაზე გავლენის მოხდენაში ეხმარება. ეს ასევე ხელს უწყობს ორგანიზაციის თანამშრომლებში სექტორული ცოდნისა და გამოცდილების გაღრმავებას და მის გამოყენებას საზოგადოებისთვის სასიკეთო ცვლილებების განსახორციელებლად, რაც თავის მხრივ ხელს უწყობს დემოკრატიულ პროცესებს.

ადვოკატირების დაგეგმვისას იფიქრეთ შემდეგზე: რა ტიპის ორგანიზაცია ხართ? (მაგ: think tank, watchdog, პროფესიული ასოციაცია, ადამიანის უფლებებზე და სამოქალაქო აქტივიზმის თემებზე მომუშავე ორგანიზაცია); რა არის თქვენი ძლიერი და სუსტი მხარეები, როგორც ადვოკატირების ორგანიზაციის? (ორგანიზაციული SWOT ანალიზი); ჩვეულებრივ, რა მიდგომებს იყენებთ ადვოკატირების წარმოებისას? რამდენად ეფექტურია ეს მიდგომები? როგორ შეგიძლიათ შეცვალოთ ეს მიდგომები თქვენი გავლენის მაქსიმალურად გაზრდის მიზნით?

8. პრობლემის იდენტიფიცირება სამოქალაქო საზოგადოების ადვოკატირებისთვის

ადვოკატირების დაწყებამდე, სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციებმა მაქსიმალური ყურადღება უნდა დაუთმონ საზოგადოებისთვის მნიშვნელოვანი პრობლემის ზუსტად გამოვლენას, რაშიც შემდეგი 16 კრიტერიუმი დაგვეხმარება:

1. პრობლემის გადაწყვეტა ხალხის ცხოვრებას რეალურად გააუმჯობესებს;
2. პრობლემის გადაწყვეტისას ხალხი საკუთარ ძალაუფლებას შეიგრძნობს;
3. გადაწყვეტილების მიღების პროცესში ძალთა ბალანსი საზოგადოების სასარგებლოდ შეიცვლება;
4. პრობლემა სათანადოდ აქტუალურია;
5. პრობლემა გადაჭრადია;
6. ბევრი ადამიანი გრძნობს ამ პრობლემას და ეთანხმება მისი გადაწყვეტის თქვენს მიერ შეთავაზებულ გზას;
7. საზოგადოების გარკვეული ნაწილი არამართო გეთანხმებათ, არამედ სურს რომ იმოქმედოს ამ პრობლემის გადასაჭრელად;
8. პრობლემა ადვილად გასაგებია;
9. პრობლემას მკაფიოდ განსაზღვრული სამიზნე ჰყავს - გადაწყვეტილების მიმღები;
10. პრობლემის გადაწყვეტა მკაფიოდ განსაზღვრულ განრიგს მოითხოვს;
11. პრობლემის გადაწყვეტა არ წარმოშობს წინააღმდეგობებს თქვენს თემში;
12. პრობლემის გადაწყვეტა თემის ლიდერებს წარმოშობს;
13. მომგებიანია მსგავს პრობლემებზე ცალკე ადვოკატირების კამპანიების საწარმოებლად;
14. პრობლემის გადაწყვეტა ხალხისთვის დამატებითი ფინანსური რესურსის ან დანახარჯების დაზოგვის წყარო შეიძლება იყოს;
15. პრობლემის გადაწყვეტა ხალხს შემოწირულობების გაკეთებისკენ უბიძგებს;
16. პრობლემის გადაწყვეტა თქვენი ორგანიზაციისა და საზოგადოების ღირებულებებთან და ხედვებთან თანხვედრაშია.

9. ადვოკატირების ფორმები და სახეები

პრობლემის განსაზღვრის შემდეგ, სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციებს ადვოკატირება შეუძლიათ შემდეგი ძირითადი ფორმებით აწარმოონ:

- კვლევითი და მონიტორინგის ანგარიშებისა და რეკომენდაციების გამოქვეყნება;
- ლობირება;
- საჯარო განცხადებები;
- მედია კამპანია;
- სამოქალაქო აქტივიზმი/საზოგადოების მობილიზაცია;

- მოკავშირეების ქსელის/კოალიციის შექმნა.

მნიშვნელოვანია, რომ თქვენს მიერ წარმოებული ადვოკატირება მტკიცებულებებზე იყოს დაფუძნებული. ეს შეიძლება მოიცავდეს სიღრმისეულ სამართლებრივ ანალიზს, საჯარო პოლიტიკის კვლევას/შეფასებას, საზოგადოების დამოკიდებულებების გაგებას (რაოდენობრივი კვლევები და ფოკუს ჯგუფები) ან მულტიდისციპლინარული შემთხვევების შესწავლას, სადაც მოცემულია როგორც პრობლემების ისე მათი გადაჭრის გზების ანალიზი. საჯარო პოლიტიკის ემპირიული ანალიზი გვეხმარება „ვიცოდეთ როგორ“ (რა პრაქტიკული გამოცდილება მუშაობს), „ვიცოდეთ რა“ (არსებული მდგომარეობა), „ვიცოდეთ რატომ“ (მიზეზები და ახსნა-განმარტებები) და „ვიცოდეთ ვინ“ (კონტაქტები და ქსელები). იგი გვანახებს პროცესს პრობლემის იდენტიფიცირებიდან და გადაჭრის გზის შემუშავებიდან ამ პრობლემის ირგვლივ ადვოკატირების პრაქტიკულ განხორციელებამდე. მტკიცებულებებზე დაფუძნებული ადვოკატირება განსხვავდება მოსაზრებებზე დაფუძნებული ადვოკატირებისგან, რომელიც მნიშვნელოვანწილად მტკიცებულებათა შერჩევით გამოყენებას ემყარება (მაგალითად, მხოლოდ ცალკეულ კვლევებზე მითითებას, ამ კვლევების სანდოობისა და ხარისხის მიუხედავად) ან ინდივიდების ან ჯგუფების გადაუმოწმებელ ინფორმაციას, რაც ხშირად იდეოლოგიურ ხედვას, ცრურწმენებს, ან სპეკულაციურ ვარაუდებს მოიცავს.

მტკიცებულებებზე დაფუძნებული კვლევის შედეგები შეიძლება კატალიზატორი გახდეს პრობლემის გადასაცემად საექსპერტო დღის წესრიგიდან გადაწყვეტილების მიმღების დღის წესრიგში, თუ კვლევა აჩვენებს, რომ მთავრობის ამჟამინდელი პოლიტიკა/პროგრამა არასათანადოდ სრულდება და საჭიროა ახალი გადაწყვეტისა და მიდგომის მოფიქრება. ადვოკატირების წარმოებისას გასათვალისწინებელია თქვენს მიერ გამოვლენილი პრობლემის მიმართ გადაწყვეტილების მიმღებისა და ძირითადი აქტორების გამოცდილება და პირადი შეხედულებები; პრობლემის აღქმა საზოგადოებაში; პოლიტიკური კონტექსტი და ხელისუფლების იდეოლოგია; პრობლემის მოსაგვარებლად პასუხისმგებელი საჯარო უწყების ბიუჯეტი, რესურსები და ინსტიტუციური მეხსიერება; პრობლემის გადაჭრაში გავლენიანი პირების/ჯგუფებისა და ლობისტების მონაწილეობა.

10. ადვოკატირების კამპანიის დაგეგმვა

ადვოკატირების კამპანიის დაგეგმვისას, გასათვალისწინებელია შემდეგი საკითხები:

- **პროცესში შესვლის გზა** - რა არის საუკეთესო გზა სამიზნე პოლიტიკის დებატებში თქვენს მიერ გამოვლენილი პრობლემის მოსახვედრად? ვინ იქნება თქვენი სამიზნე აუდიტორია?
- **კამპანიის სახე(ები)** - ვინ უნდა წარმართოს კამპანია და რა სახის დახმარება გჭირდებათ სხვებისგან?
- **მესიჯი და აქტივობები** - რას იტყვით ძირითადი სამიზნე აუდიტორიისთვის? როგორ დაარწმუნებთ მას თქვენი მესიჯის მიზანშეწონილობაში? ადვოკატირებისა და კომუნიკაციის რა ინსტრუმენტებს გამოიყენებთ?

ამ მიზნით, უნდა ჩამოყალიბდეს ადვოკატირების სტრატეგია, ანუ ხედვა იმაზე, თუ როგორ ვახდენთ გავლენას პოლიტიკის ცვლილებაზე ან მთავრობის მოქმედებაზე. ეს ასევე უნდა მოიცავდეს ადვოკატირების სტრუქტურირებულ და თანმიმდევრულ სამოქმედო გეგმას, რომლის მიზანი შეიძლება იყოს გამოვლენილი პრობლემის მოსაგვარებლად ახალი სახელმწიფო პოლიტიკის მიღება ან არსებული პოლიტიკის შეცვლა. ქვემოთ მოცემულ ცხრილში ნაჩვენებია ადვოკატირების სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის ძირითადი კომპონენტები.

მიზნები	ორგანიზაციული ფაქტორები	ბენეფიციარები, მხარდამჭერები და ოპონენტები	სამიზნე	ტაქტიკები
თქვენი კამპანიის გრძელვადიანი მიზნები - რა იქნება თქვენი საბოლოო გამარჯვება?	ორგანიზაციული რესურსები - ბიუჯეტი, თანამშრომლები, ინფრასტრუქტურა, რეპუტაცია	ვის აწუხებს ეს პრობლემა? რა სარგებელს მიიღებენ ისინი? რა ბერკეტები აქვთ მათ? რა რისკები არსებობს?	პირველადი სამიზნე - გადაწყვეტილების მიმღები პირი. რა ბერკეტები გაქვთ მასთან ურთიერთობისას?	მედია აქტივობები; საჯარო ინფორმაციის გამოთხოვა; საჯარო განხილვები; აქციები;
საშუალო ვადიანი მიზნები - რა იქნება ის წარმატება(ები), რომელიც საბოლოო გამარჯვებამდე მიგიყვანთ?	ორგანიზაციული გაძლიერების გზები - გამოცდილების გაზრდა, ახალი წევრები, ფონდების მოძიება.	ვინ არიან თქვენი ოპონენტები? რა იქნება მათი დანაკარგი? რას გააკეთებენ ისინი თქვენს საწინააღმდეგოდ?	მეორადი სამიზნე - გადაწყვეტილების მიმღებზე გავლენის მქონე პირი. რა ბერკეტები გაქვთ მასთან ურთიერთობისას?	პეტიცია; სამართლებრივი დავები; შეხვედრები პარტიებთან და საარჩევნო კანდიდატებთან;
მოკლევადიანი მიზნები - რა ეტაპები უნდა გაიაროთ საბოლოო გამარჯვებამდე?	შიდა პრობლემების ანალიზი	რამდენად ძლიერები არიან ისინი?		თანამდებობის პირების ანგარიშების მოსმენა; მოლაპარაკებები.

ადვოკატირების ტაქტიკების დაგეგმვისას, პირველ რიგში გაითვალისწინეთ თქვენი ორგანიზაციის ხელთ არსებული რესურსები. შერჩეული ტაქტიკა ყოველთვის ფოკუსირებული უნდა იყოს თქვენს პირველად ან მეორად სამიზნეზე. ტაქტიკის განხორციელებამდე უნდა შეიმუშაოთ ადვოკატირების კამპანიის ეფექტური სლოგანი და ლოგო; ასევე უნდა შეიმუშაოთ კონკრეტული მოთხოვნა კონკრეტული ქმედებისთვის, რომელიც პასუხობს თქვენს ორგანიზაციულ და გამოვლენილი პრობლემიდან გამომდინარე მიზნებს; და ბოლოს, თქვენს მიერ შერჩეული ტაქტიკის განხორციელებამ თქვენს პირველად ან მეორად სამიზნეს ახალი გამოცდილება უნდა შესთავაზოს.

11. ადვოკატირებისთვის ეფექტური მესიჯის შემუშავება

თქვენი ადვოკატირების კამპანიის წარმატება მნიშვნელოვნად განპირობებულია იმით, თუ რამდენად ეფექტურია კამპანიის მიზნებისთვის შერჩეული ძირითადი მესიჯი. მესიჯმა უნდა ასახოს ის, რაზეც გული შეგტკივთ (თქვენი ღირებულებები); ის რასაც მუდმივად იმეორებთ; ის რაც გინდათ, რომ ხალხს დაამახსოვრდეს; ის რითიც თქვენს სამიზნე ჯგუფს უკავშირდებით; და ის რითიც ხალხს არწმუნებთ, რომ მხარი დაგიჭირონ. იგი უნდა იძლეოდეს პასუხებს შემდეგ საკვანძო კითხვებზე: რა არის პრობლემა, რომლის მოგვარებას ცდილობთ? რატომ არის ეს პრობლემა მნიშვნელოვანი და რატომ უნდა დაგიჭირონ მხარი თქვენ? რას სთავაზობთ საზოგადოებას ამ პრობლემის მოსაგვარებლად? რა ტიპის მხარდაჭერა გჭირდებათ საზოგადოებისგან? და რა შედეგის მომტანი იქნება საზოგადოებისთვის თქვენი ადვოკატირების კამპანიის წარმატება?

კარგი მესიჯი:

- **უნდა იყოს მოკლე და მკაფიო** - ადვილად გასაგები და დასამახსოვრებელი;
- **უნდა იყოს სანდო** - სარწმუნო და რეალისტური;
- **უნდა იყოს რელევანტური** - უნდა ეხებოდეს თქვენი სამიზნე ჯგუფისთვის მნიშვნელოვან საკითხს;
- **უნდა გამოიწვიოს ემოცია ან/და თანაგრძნობა** - სამიზნე აუდიტორიას მნიშვნელოვნად უნდა აგრძნობინოს თავი. მას უნდა აჩვენოს, რომ თქვენ მათზე ზრუნავთ. უნდა პასუხობდეს მათ გულს, მადას და ჯიბეს;
- **უნდა შექმნას თანამოაზრე/დაინტერესებული პირი** - სამიზნე აუდიტორიას აძლევს კონკრეტულ/პერსონალურ როლს მისთვის მნიშვნელოვანი პრობლემის გადაჭრაში.

მესიჯის სტრუქტურა:

- **განცხადება** - თქვენი მესიჯის ცენტრალური იდეა;
- **მტკიცებულება** - თქვენი იდეის მხარდაჭერა ფაქტებითა და მონაცემებით;
- **მაგალითი** - თქვენი მესიჯის ადამიანური მხარე;
- **მოქმედება** - რა გსურთ რომ მესიჯის ადრესატებმა მოიმოქმედონ?

12. ადგილობრივი საზოგადოების ინტერესების ლობირება ეროვნულ დონეზე

ლობირება ადვოკატირების ერთ-ერთი სახე არის, რომლის ძირითადი მიზანია კანონის ან კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტის მიღების, შეცვლის ან უარყოფის პროცესზე ზეგავლენის მოხდენა. სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციების მიერ ლობირების განხორციელება კანონიერი და მისაღები საქმიანობაა, რომელიც მნიშვნელოვანია ეფექტური საჯარო პოლიტიკისა და ძლიერი, დემოკრატიული საზოგადოების ფორმირებისათვის. ლობირება ხელს უწყობს კანონშემოქმედებით პროცესში ექსპერტული მოსაზრებების შეკრებასა და კრიტიკული მსჯელობის განვითარებას. არსებობს ლობირების ორი სახე: პირდაპირი და არაპირდაპირი. პირდაპირი ლობირების დროს, ლობისტი სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაცია პირდაპირი კომუნიკაციის გზით ახდენს ზეგავლენას უშუალოდ კანონმდებელზე, მთავრობის წევრსა და ნებისმიერ საჯარო მოსამსახურეზე, რომელიც მონაწილეობს საკანონმდებლო ნორმების ფორმულირებაში. არაპირდაპირი ლობირებისას, ლობისტი სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაცია საზოგადოებას მოუწოდებს იმოქმედოს კონკრეტული კანონპროექტის სასარგებლოდ ან საწინააღმდეგოდ.

ლობირების პროცესის ძირითადი ეთიკური პრინციპებია: სამართლიანობა, საჯაროობა, გამჭვირვალობა და საზოგადოებრივი სიკეთის შექმნა. არაეთიკურია პოლიტიკოსის მოსყიდვა, მისთვის სარგებლის შეთავაზება ან დაჯილდოება. ლობირების პროცესის გამჭვირვალობის უზრუნველსაყოფად, აუცილებელია არსებობდეს ლობისტების რეესტრი. ლობისტებმა საზოგადოებას თავისი საქმიანობის ანგარიშები უნდა წარუდგინონ, მათ შორის ფინანსური ანგარიშები, და იმ საკითხების დეკლარირება მოახდინონ, რომელიც კანონმდებლებთან განიხილეს.

13. ლობირება საქართველოში

საქართველოში ლობირების საკითხები „ლობისტური საქმიანობის შესახებ“ საქართველოს კანონით არის დარეგულირებული. კანონი განსაზღვრავს ლობისტად რეგისტრაციის წესს და აწესრიგებს ლობისტური საქმიანობის განხორციელების პროცესში წარმოშობილ ურთიერთობებს. „ლობისტური საქმიანობა“ შემდეგნაირად განიმარტება: საკანონმდებლო ცვლილების განხორციელების მიზნით წარმომადგენლობით ან აღმასრულებელ ორგანოზე ლობისტად რეგისტრირებული პირის ისეთი ზემოქმედება, რომელიც არ არის აკრძალული

საქართველოს კანონმდებლობით. ლობისტად რეგისტრაციის უფლება აქვს საქართველოს ქმედუნარიან მოქალაქეს. პირს ლობისტად რეგისტრაციაზე უარი ეთქმება, თუ:

- მისი სამსახურებრივი მდგომარეობა შეუთავსებელია ლობისტური საქმიანობის განხორციელებასთან;
- იგი ნასამართლევია სახელმწიფოს წინააღმდეგ მიმართული ან თანამდებობრივი დანაშაულისათვის;
- მის მიერ განცხადებაში მითითებული მონაცემები ან წარმოდგენილი საბუთები არ აკმაყოფილებს ამ კანონის მოთხოვნებს;
- მას ლობისტის სამართლებრივი მდგომარეობა ჩამოერთვა ამ კანონით გათვალისწინებული ერთ-ერთი საფუძვლით.

ლობისტად რეგისტრაციისთვის, პირმა უნდა წარადგინოს:

- განცხადება ლობისტად რეგისტრაციის შესახებ (სახელი და გვარი, საცხოვრებელი ადგილი, სამუშაო ადგილი და თანამდებობა, საკონტაქტო მისამართი და ტელეფონის ნომერი; ნორმატიული აქტი ან აქტის პროექტი, რომლის მიღებით, შეცვლით ან უარყოფით დაინტერესებულია განმცხადებელი);
- საქართველოს მოქალაქის პირადობის მოწმობა;
- დავალების ხელშეკრულება ლობისტური საქმიანობის განხორციელების შესახებ;
- ცნობა ნასამართლობის შესახებ;
- იმ იურიდიული პირის წესდება (დებულება) და რეგისტრაციის დამადასტურებელი მოწმობის ასლები, რომელიც არის მარწმუნებელი.

ლობისტი უფლებამოსილია განახორციელოს ლობისტური საქმიანობა როგორც დამოუკიდებლად, ისე კანონით დადგენილი წესით შექმნილი ლობისტთა სხვადასხვა გაერთიანებების მეშვეობით. ლობისტი შემდეგი უფლება-მოვალეობებითა და სამართლებრივი გარანტიებით სარგებლობს:

- ნორმატიული აქტის პროექტის განხილვაში მონაწილეობის უფლება;
- განხილვის დროის შესახებ ინფორმაციის მიღება განხილვამდე ორი დღით ადრე;
- განხილვაზე დასწრების უფლება (პარლამენტის კომიტეტი, საქართველოს მთავრობის სხდომა და სამინისტროებში არსებული განხილვები; საქართველოს პრეზიდენტის ადმინისტრაცია);
- რეგლამენტირებული სიტყვით გამოსვლის უფლება (გარდა პლენარული სხდომისა);
- დახურულ სხდომაზე დასწრების უფლება, გარდა კანონით გათვალისწინებული განსაკუთრებული შემთხვევისა;
- წერილობითი მოსაზრებების ნორმატიულ აქტზე დართვის ვალდებულება;
- წარმომადგენლობითი ორგანოს, აღმასრულებელი ორგანოს ან საქართველოს პრეზიდენტის ადმინისტრაციის ადმინისტრაციულ შენობაში შესვლისა და გადაადგილების უფლება შესაბამისი მოწმობის გაცემის გზით;
- ინფორმაციის მიღების უფლება - ლობისტს შეუძლია წერილობითი მოთხოვნიდან არაუგვიანეს 2 სამუშაო დღის ვადაში გაეცნოს შესაბამის ორგანოში დავალებით გათვალისწინებული ნორმატიული აქტის პროექტთან დაკავშირებით არსებულ ოფიციალურ მასალებს;
- წარმომადგენლობითი ორგანოს წევრთან შეხვედრის უფლება - წარმომადგენლობითი ორგანოს წევრი ვალდებულია მიმართვის მიღებიდან არა უგვიანეს ერთი სამუშაო კვირის ვადაში აცნობოს ლობისტს წერილობითი პასუხი.

ლობისტური საქმიანობა საჯაროობის პრინციპით უნდა წარიმართოს. საქართველოს ნებისმიერ მოქალაქეს აქვს უფლება, გაეცნოს წარმომადგენლობით ორგანოში, აღმასრულებელ ორგანოში ან საქართველოს პრეზიდენტთან ლობისტის მიერ წარდგენილ საბუთებსა და

ანგარიშებს. ლობისტი ვალდებულია რეგისტრაციის დღიდან არა უგვიანეს ყოველი მომდევნო თვის პირველიდან ათ რიცხვამდე, აგრეთვე ლობისტის სამართლებრივი მდგომარეობის შეწყვეტის დღიდან არა უგვიანეს 10 დღის ვადაში მარეგისტრირებელ ორგანოში წარადგინოს მის მიერ გაწეული საქმიანობის ფინანსური ანგარიში. ლობისტის სამართლებრივი მდგომარეობა შეწყდება, თუ მის დავალებას ვადა გაუვიდა ან შეწყდა და თუ დავალებით გათვალისწინებულ ნორმატიულ აქტზე შესაბამისმა უწყებამ საბოლოო გადაწყვეტილება მიიღო. ლობისტს სამართლებრივი სტატუსი ჩამოერთმევა, თუ ისეთი გარემოება წარმოიშობა, რომელიც პირის ლობისტად რეგისტრაციას გამორიცხავს; თუ ლობისტი მისი საქმიანობის ანგარიშს არ წარადგენს; ან თუ ლობისტური საქმიანობის განხორციელების პროცესში ლობისტი სამართალდარღვევას ჩაიდენს იმ წარმომადგენლობითი ან აღმასრულებელი ორგანოს წევრის/მოხელის მიმართ, რომელშიც იგი ლობისტურ საქმიანობას ახორციელებს, აგრეთვე ამ ორგანოს ადმინისტრაციულ შენობაში.

„ლობისტური საქმიანობის შესახებ“ კანონის გარდა, საქართველოში ლობირებასთან დაკავშირებული ნორმები ასევე მოცემულია პარლამენტისა და მთავრობის რეგლამენტებში, სამინისტროს დებულებებში, საკრებულოს რეგლამენტსა და მერიის დებულებებში.

13.1 პარლამენტი

პარლამენტში წარმოებული საკანონმდებლო პროცესი შემდეგი ეტაპებისგან შედგება:

- საკანონმდებლო ინიციატივის ან წინადადების წარდგენა;
- კანონპროექტის განსახილველად მიღება და მომზადება (სარეგისტრაციო დეპარტამენტი, იურიდიული დეპარტამენტი და საბიუჯეტო ოფისი);
- საქართველოს პარლამენტის ბიუროს მიერ წამყვანი და სავალდებულო კომიტეტების განსაზღვრა;
- კანონპროექტის საკომიტეტო და პლენარული განხილვა (სამი მოსმენა);
- კანონპროექტის დაჩქარებული წესით განხილვა;
- კანონის მიღება;
- მიღებული კანონის საქართველოს პრეზიდენტისათვის ხელმოსაწერად გადაცემა (პრეზიდენტის მიერ ვეტოს დადება, ვეტოს დაძლევის პროცედურა)

პარლამენტში კანონპროექტის განხილვისას, ლობისტ სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციას შეუძლია აქტიური კომუნიკაცია აწარმოოს შემდეგ ძირითად სუბიექტებთან:

- კანონპროექტის ინიციატორი;
- პარლამენტის იურიდიული დეპარტამენტი და საბიუჯეტო ოფისი;
- კანონპროექტის განმხილველი წამყვანი და სავალდებულო კომიტეტების წევრები (მმართველი პარტია, ოპოზიციური პარტიები) და ამ კომიტეტების აპარატები.

ლობირება ამ შემთხვევაში შეიძლება მოიცავდეს შემდეგი მექანიზმების გამოყენებას:

- კანონპროექტის თაობაზე შესაბამისი კომიტეტებისათვის წერილობითი მოსაზრების წარდგენა;
- კომიტეტების სხდომებსა და კომიტეტების მიერ შექმნილ სამუშაო ჯგუფებსა და სამენციერო-საკონსულტაციო საბჭოებში მონაწილეობა;
- კანონპროექტის თაობაზე საჯარო განცხადებების მომზადება და გამოქვეყნება
- მედიასთან კომუნიკაცია, როგორც ინდივიდუალურად ისე კოალიციურად;
- პარლამენტისთვის პეტიციის წარდგენა;
- კომიტეტების სამოქმედო გეგმების საჯარო განხილვებში მონაწილეობა;
- თემატური მოკვლევის სამუშაო ჯგუფში მონაწილეობა;

- პარლამენტის მიერ ნორმატიული აქტების აღსრულების კონტროლის პროცესში მონაწილეობა;
- პარლამენტის მუდმივმოქმედ საბჭოებში მონაწილეობა. ასეთი საბჭოებია გენდერული თანასწორობის საბჭო; ღია მმართველობის საბჭო; ზავშვის უფლებათა დაცვის საბჭო და ეთიკის საბჭო.

13.2 მთავრობა

ლობისტ სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციას ასევე შეუძლია გავლენის მოხდენა მთავრობის საკანონმდებლო საქმიანობაზე, რაც მოიცავს მთავრობის საკანონმდებლო საქმიანობის გეგმის, მთავრობის დადგენილებების/ განკარგულებებისა და მინისტრის ბრძანებების შემუშავებისა და ინიცირების პროცესებში მონაწილეობას. ეს ასევე მოიცავს პროცესს, რომლის დროსაც მთავრობა პარლამენტს საკუთარ პოზიციას წარუდგენს სხვა ინიციატივების მიერ წარდგენილ კანონპროექტთან დაკავშირებით. ამ შემთხვევაში ლობირების მექანიზმებად შეიძლება გამოყენებულ იქნას:

- მთავრობის კანონშემოქმედებით სამოქმედო გეგმაში საკითხის შეტანა სამინისტროებთან და მთავრობასთან აქტიური კომუნიკაციით;
- ანგარიშვალდებულ უწყებებთან კომუნიკაცია კონკრეტული კანონპროექტის შემუშავების პროცესში;
- სამინისტროს მიერ კანონპროექტის შემუშავების მიზნით შექმნილ სამუშაო ჯგუფებში მონაწილეობა;
- საქართველოს მთავრობის საპარლამენტო მდივანთან და იურიდიულ დეპარტამენტთან კომუნიკაცია;
- საქართველოს სამინისტროების საპარლამენტო მდივანთან და იურიდიულ დეპარტამენტთან კომუნიკაცია;
- მთავრობისთვის ელექტრონული პეტიციის წარდგენა (I-Change.gov.ge);
- რეგულირების ზეგავლენის შეფასების მომზადების პროცესში მონაწილეობა (ნორმატიული აქტების შესახებ საქართველოს კანონის მე-17 პრიმა მუხლი);
- მთავრობის უწყებათაშორის კომისიებსა და საბჭოებში მონაწილეობა;
- საერთაშორისო ორგანიზაციებისათვის ინფორმაციის მიწოდება, მათ წლიურ ანგარიშებში სასურველი რეკომენდაციების ასახვის მიზნით.

13.3 ადგილობრივი თვითმმართველობა

ლობისტ სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციას მუნიციპალიტეტების კანონშემოქმედების პროცესზე გავლენის მოხდენაც შეუძლია, რაც მოიცავს საკრებულოს დადგენილებებისა და განკარგულებების, ასევე მუნიციპალიტეტის თანამდებობის პირების ბრძანებების შემუშავებისა და ინიცირების პროცესებში მონაწილეობას. ამ შემთხვევაში ლობირების მექანიზმებად შეიძლება გამოყენებულ იქნას:

- მერის ან/და საკრებულოსთვის წერილებით ან განცხადებით მიმართვა;
- მერთან ან/და საკრებულოს წევრთან შეხვედრა;
- საკრებულოს სხდომებში მონაწილეობა;
- ბიუჯეტის დაგეგმვის პროცესში ჩართულობა/მონაწილეობითი ბიუჯეტირება;
- დასახლების საერთო კრებაში მონაწილეობა;

- საკრებულოსთვის პეტიციის წარდგენა (რეგისტრირებული ამომრჩევლის 1%);
- სამოქალაქო მრჩეველთა საბჭოს წევრობა;
- საჯარო ინფორმაციის გამოთხოვა, საზოგადოებრივი აზრის შესწავლა, ანალიზი და ანგარიშების მომზადება;
- მოქალაქეთა სამუშაო ჯგუფებისა და კოალიციების შექმნა;
- საჯარო განხილვების ჩატარება;
- სამოქალაქო ზედამხედველობა.

აღსანიშნავია, რომ საქართველოს პარლამენტის აპარატი, ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს აპარატი, მუნიციპალიტეტის საკრებულოს აპარატი, საქართველოს პრეზიდენტის ადმინისტრაცია და საქართველოს მთავრობის ადმინისტრაცია ლობისტთა რეესტრს აწარმოებენ.

საზოგადოების ინტერესების მიხედვით წარმოებული საჯარო პოლიტიკის ადვოკატირება და ლობირება სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციების უმნიშვნელოვანესი ფუნქციაა. ამ ფუნქციის სრულყოფილად შესრულება შესაბამისი ორგანიზაციების მხრიდან დიდ ძალისხმევას, რესურსებსა და თავდადებას მოითხოვს. თუმცა საზოგადოებისთვის სასიკეთო ცვლილებების განხორციელებით, სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციები რიგით მოქალაქეებში მათ მიმართ დღეს არსებულ არცთუ ისე მაღალ ნდობას გააძლიერებენ და ქვეყანაში მიმდინარე დემოკრატიულ პროცესებს კიდევ უფრო გააღრმავებენ.

14. გამოყენებული წყაროები

- საქართველოს მთავრობის ადმინისტრაცია (2019). „პოლიტიკის დაგეგმვის, მონიტორინგისა და შეფასების სახელმძღვანელო“.
- „ლობისტური საქმიანობის შესახებ“ საქართველოს კანონი
- საქართველოს პარლამენტის რეგლამენტი
- საქართველოს მთავრობის რეგლამენტი
- ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსი
- ნორმატიული აქტების შესახებ საქართველოს კანონი
- სამოქალაქო საზოგადოების ინსტიტუტი, „ადვოკატირება და ლობირება“
- Bobo, Kim., et al., “Organizing for Social Change”, Midwest Academy Manual for Activists, Seven Locks Press, Third Edition, 2001;
- Heath, Chip., and Heath, Dan., “Switch: How to Change Things When Change Is Hard”, Broadway Books, 2011;
- Young, Eoin and Quinn, Lisa., “Making Research Evidence Matter: A Guide to Policy Advocacy in Transition Countries”, Open Society Foundations, 2012;
- COMPASS Science Communication, Inc., “The Message Box Workbook”, 2017.